

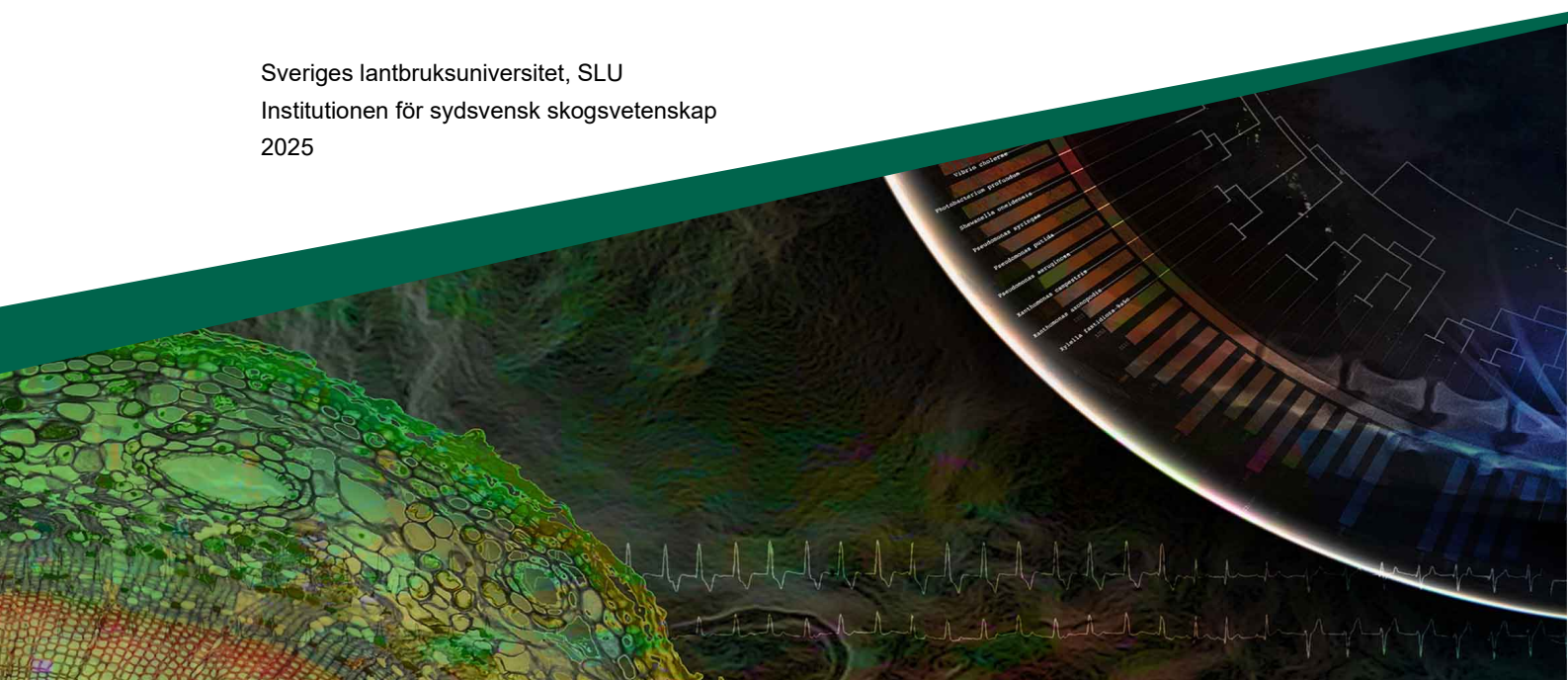

Genus, skogsägande och företagande med skogen som bas

En forskningsöversikt

Elias Andersson & Miriam Knödler

Sveriges lantbruksuniversitet, SLU
Institutionen för sydsvensk skogsvetenskap
2025

Genus, skogsägande och företagande med skogen som bas - En forskningsöversikt

Elias Andersson, Sveriges lantbruksuniversitet, Institutionen för sydsvensk skogsvetenskap, Universitetslektor, <https://orcid.org/0000-0002-8757-1353>

Miriam Knödler, Sveriges lantbruksuniversitet, Institutionen för sydsvensk skogsvetenskap, Forskningsassistent.

Utgivare:	Sveriges lantbruksuniversitet, Fakulteten för skogsvetenskap. Institutionen för sydsvensk skogsvetenskap
Utgivningsår:	2025
Utgivningsort:	Alnarp
Nyckelord:	jämställdhet, entreprenörskap, mångbruk

© 2025 Elias Anderson

Detta verk är licenserat under CC BY-ND. Andra licenser eller upphovsrätt kan gälla för illustrationer.

Förord

Forskningsöversikten har genomförts av Elias Andersson och Miriam Knödler vid Sveriges lantbruksuniversitet (SLU) och är framtagen inom projektet Skogens kraft 2.0 som finansieras av Region Jönköpings län, Region Kalmar län och Region Kronoberg, Västra Götalandsregionen och Skogsstyrelsen. Rapportens huvudförfattare är Elias Andersson.

Alnarp den 10 december 2025

Elias Andersson

Universitetslektor, Institutionen för sydsvensk skogsvetenskap (SLU)

Miriam Knödler

Forskningsassistent, Institutionen för sydsvensk skogsvetenskap (SLU)

Innehållsförteckning

1.	Inledning	5
1.1	Genus och jämställdhet	6
2.	Genomförande.....	8
3.	Resultat	13
3.1	Skogsägande	13
3.1.1	Forskningsfältet	13
3.1.2	Forskningens bidrag och resultat	14
3.2	Företagande med skogen som bas	15
3.2.1	Forskningsfältet	15
3.2.2	Forskningens bidrag och resultat	16
4.	Diskussion	18
4.1	Forskningsfälten och dess karaktärer	18
4.2	Forskningens bidrag och resultat	19
4.3	Jämställdhet och vägar framåt	21
5.	Slutsatser	24
	Referenser.....	26

1. Inledning

Forskning visar att kvinnor och män i Sverige har olika förutsättningar att bli och verka som skogsägare (Lidestav 2001; Lidestav 2010). En bidragande orsak är djupt rotade könsnormer och strukturer som historiskt har positionerat mannen som den självklara kunskapsbäraren och aktören i skogen (Bergstén *m.fl.* 2020). Dessa normer har på olika sätt skapat hinder – särskilt för kvinnor – att äga och förvalta skog på lika villkor samt att utveckla sitt skogsäggande utifrån egna intressen och drivkrafter (Andersson & Lidestav 2016). Hur skogliga organisationer tolkar och agerar i relation till dessa förhållanden påverkar i hög grad vilka möjligheter som ges till både skogsäggande kvinnor och män (Lidestav *m.fl.* 2019). Liknande förutsättningar och utmaningar har också synliggjorts i forskning om kvinnors och mäns företagande/entreprenörskap baserat på skogens olika resurser (Tillmar *m.fl.* 2022), vilket i sin tur både formar och formas av jämställdhetsinitiativ och olika former av stödsystem (Appelstrand & Lidestav 2015).

Ur ett internationellt perspektiv har Sverige en lång tradition av att studera frågor om kön och skogsäggande (t.ex. Johansson 1994; Lidestav 1998; Lidestav *m.fl.* 2000). I takt med skogssektorns jämställdhetsstrategi och det arbete som bedrivits inom ramen för denna har forskningsfokus under de senaste decennierna i större utsträckning riktats mot större skogliga organisationer och utbildningssektorn. Detta har inneburit att mindre aktörer och det småskaliga privata skogsägandet fått mindre uppmärksamhet (Andersson & Johansson 2022).

För att få en bättre förståelse av kunskapsläget kring genus, skogsäggande och skogsbaserat företagande är det därför viktigt att systematiskt undersöka och samla forskning på temat, både nationellt och internationellt (jfr. Follo *m.fl.* 2017; Andersson 2019). Syftet med forskningsöversikten är att undersöka detta utifrån två huvudsakliga frågeställningar:

1. På vilket sätt produceras kunskap om kön, skogsäggande och skogsbaserat företagande utifrån metod, material, kontext och teoretiska utgångspunkter?
2. Vilka slutsatser drar den befintliga forskningen om hur kön påverkar skogsägandet och det skogsbaserade företagandet i form av mäns och kvinnors handlingar, relationer och villkor?

Den systematiska forskningsöversikten genomförs i två delar. Den första delen undersöker forskning kring genus och skogsäggande med fokus på Nordamerika samt Norra, Västra och Centrala Europa. Den andra delen undersöker forskning kring genus och företagande med skogen som bas, med fokus på Norden och Östersjöregionen. Båda delarna utgår ifrån forskning publicerad under de senaste 25 åren.

Syftet med översikten är att analysera och sammanfatta det nuvarande kunskapsläget kring genus, skogsägande och skogsbaserat företagande för att både synliggöra kunskap och identifiera angelägna utvecklingsområden för ett mer jämställt skogsägande.

1.1 Genus och jämställdhet

Begreppet kön (man/kvinna) hänvisar i regel till de biologiska skillnader mellan människor som är kopplade till reproduktion. Genus används däremot här för att beskriva de roller, beteenden, aktiviteter och egenskaper som i ett visst socialt och historiskt sammanhang tillskrivs kvinnor och män och anses vara passande för respektive kön (West & Zimmerman 1987). Dessa normer, förväntningar och relationer är socialt konstruerade och förmedlas genom socialiseringsprocesser som bidrar till att (åter)skapa kategorierna kvinna och man som åtskilda och hierarkiskt ordnade. Ojämligheterna visar sig i hur ansvar, aktiviteter och resurser fördelas och kontrolleras samt i hur möjligheter till inflytande och beslutsfattande tilldelas män respektive kvinnor som grupper. Genom dessa praktiker formas de (ojämlika) genusrelationerna, vilka i sin tur präglar hur platser, positioner, yrken och praktiker förstås – något som även blir tydligt i hur skog, skogsägande och skogsbruk tar sig genuspräglade uttryck.

Gränsen mellan kön och genus är dock komplex och har länge varit föremål för diskussion inom både svensk och internationell genusforskning. Mot denna bakgrund – och med hänsyn till språkliga överväganden – görs i denna rapport ingen tydlig åtskillnad mellan begreppen kön och genus. Även om genus ofta konstrueras utifrån två motsatta positioner är det viktigt att framhålla att genus kan förstås som ett kontinuum, eftersom det i alla samhällen finns individer som inte passar in i en binär könsuppfattning. Med utgångspunkt i jämställdhetspolitikens fokus på juridiskt kön och i forskningsöversiktens ramar kommer genus i denna rapport främst att avse kategorierna kvinnor och män samt deras inbördes relationer. Samtidigt bör det understrykas att genus aldrig verkar isolerat; det samspelar alltid med andra sociala kategorier såsom ras, klass, ålder och etnicitet, vilket formar olika erfarenheter och förståelser av genus. Denna teoretiska ansats kallas intersektionalitet (Crenshaw 1991; Colfer *m.fl.* 2018).

Att betrakta genus – liksom andra sociala kategorier – som något som görs snarare än något fast eller essentiellt öppnar för analyser av hur genus ständigt skapas genom sociala relationer och interaktioner, och hur dessa både påverkar och påverkas av föreställningar om kön och genus (Gunnarsson 2003). Dessa interaktioner, som ofta uppfattas som könsneutrala, strukturerar i själva verket genusrelationer genom sina organisatoriska logiker, värderingar och praktiker (Acker 1990; Acker 1992). Organisationer och sociala sammanhang inrymmer därmed normativa antaganden om vad som uppfattas som värdefullt och vem som

anses höra till, vilket formar förståelsen av sammanhanget, relationerna och den kunskap som produceras (Acker 2006).

Deltagande i sociala sammanhang kan förstås som beroende av tre dimensioner i det sociala livet: det ekonomiska, politiska och kulturella (Fraser 2003). Den ekonomiska dimensionen rör hur resurser – materiella, tekniska och kulturella – fördelas, vilket påverkar tillgång till information samt möjligheter till deltagande och inflytande. Den politiska dimensionen handlar om representation och deltagande i beslutsfattande, vilket är centralt för principer som rättvisa, legitimitet, transparens och inkludering. Det handlar också om vem som anses ha rätt att delta och vilken typ av kunskap som ges legitimitet i beslutsprocesser. Representation i denna mening går därmed utöver enbart könsbalans (Skjeie & Teigen 2005) och omfattar de procedurer, betydelser och sammanhang som möjliggör erkännande och omfördelning. Den kulturella dimensionen handlar i sin tur om erkännande av grupper, identiteter och värderingar som grund för social status, tillhörighet och inflytande. Delade kulturella normer kan därigenom både möjliggöra och begränsa människors fulla delaktighet. En till synes öppen och neutral miljö kan i praktiken utgå från en begränsad grupp av jämlikar som omedvetet bekräftar sina egna perspektiv och praktiker som naturliga. Begränsningar inom någon av dessa tre dimensioner kan bidra till exkluderande processer och strukturer som hämmar deltagande. I en vidare bemärkelse handlar inkludering därför om att aktivt identifiera och undanröja hinder för deltagande samt att utveckla mer öppna och inkluderande praktiker och normer (Kossek *m.fl.* 2017).

Om kön och genus beskriver sociala kategorier, relationer och förväntningar mellan kvinnor och män, utgör jämställdhet ett politiskt och normativt begrepp som syftar till att förändra dessa relationer mot ökad jämlikhet (Magnusson *m.fl.* 2008). Sedan Pekingkonferensen 1995 har Förenta nationerna (FN) betonat jämställdhet som en grundläggande mänsklig rättighet och en förutsättning för hållbar utveckling (UN 1995). Detta innefattar lika rättigheter, möjligheter och ansvar för kvinnor och män – samt flickor och pojkar – med erkännande av mångfalden inom dessa grupper (UN 2015). Eftersom kön och jämställdhet är relationella begrepp bör jämställdhet inte ses som en fråga enbart för kvinnor, utan som något som angår och involverar både kvinnor och män. Antaganden om kön påverkar hur jämställdhet förstås och praktiseras – och omvänt. Olika jämställdhetsstrategier bygger därför på olika föreställningar om genus och formar skilda sätt att förstå könsbaserad (o)jämlikhet (Squires 2005).

2. Genomförande

Denna rapport presenterar resultaten av två systematiska litteraturöversikter som genomförts för att ge en överblick över forskningen kring kön i relation till skogsägande respektive företagande med skogen som bas.

En systematisk litteraturöversikt är en lämplig metod för att sammanfatta tidigare forskning utifrån specifika forskningsfrågor och samtidigt synliggöra var det saknas kunskap och vilka områden som behöver undersökas vidare (Petticrew & Roberts 2006). Genomgången av litteraturen följde PRISMA 2020:s riktlinjer och struktur (Page *m.fl.* 2021). De två forskningsfrågor som styrde översikten formulerades så här:

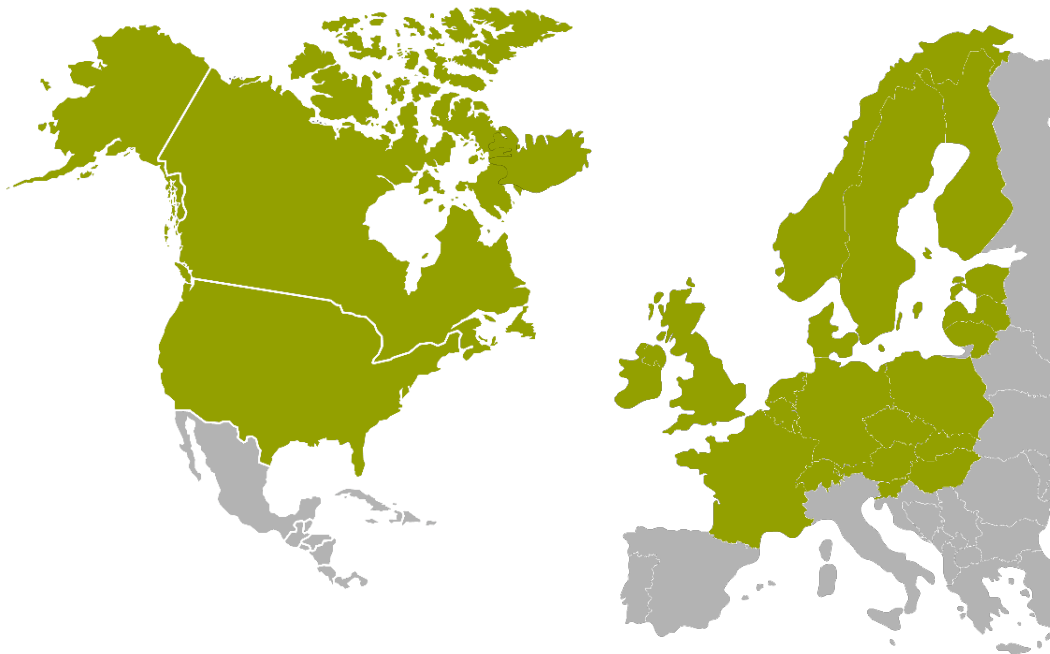
1. På vilket sätt produceras kunskap om kön, skogsägande och skogsbaserat företagande utifrån metod, material, kontext och teoretiska utgångspunkter?
2. Vilka slutsatser drar den befintliga forskningen om hur kön påverkar skogsägandet och det skogsbaserade företagandet i form av mäns och kvinnors handlingar, relationer och villkor?

Med skogsägande avses här ”den juridiska rätten att fritt och exklusivt använda, kontrollera, överlåta eller på annat sätt dra nytta av en skog”, vilket kan ske genom till exempel arv, köp eller gåva (FAO 2018). Skogsbaserat företagande eller företagande med skogen som bas utgår från ett smalare fokus på det svenska begreppet ”mångbruk” eller det engelska begreppet ”multiple-use forestry”. Det avser företag eller verksamheter som bygger på skogens resurser men som fokuserar på att utveckla andra värden än de som traditionellt förknippas med virkesproduktion – till exempel turism eller rekreation (Regeringskansliet 2018). Med kön avses studier där kön står i centrum för analysen, syftet och/eller resultaten – det vill säga där kön utgör huvudfokus snarare än enbart en variabel. Begreppet avser här människors kön och omfattar alltså inte köns- eller reproduktionsaspekter hos andra arter (t.ex. djur eller växter).

Med utgångspunkt i det svenska skogsägarskapet och det skogsbaserade företagandet avgränsades översikten två olika delar och geografiskt till studier som fokuserar på Nordamerika samt norra, västra och centrala Europa¹, samt Norden och Östersjöregionen².

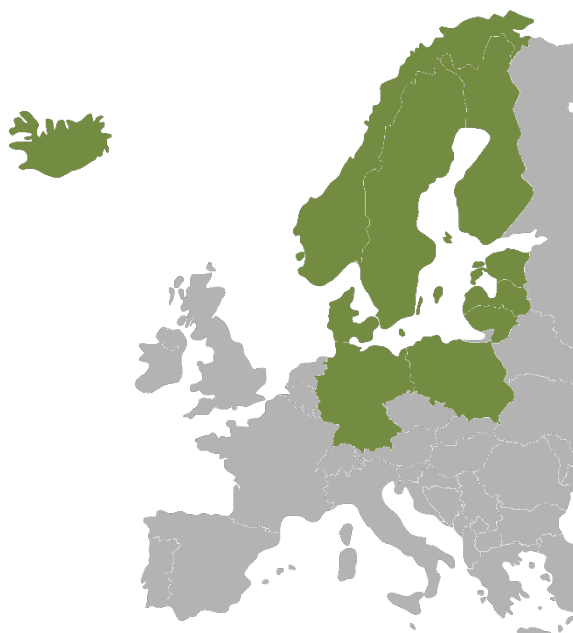
¹ Sverige, Finland, Norge, Island, Danmark, USA, Kanada, Tyskland, Frankrike, Nederländerna, Belgien, Storbritannien, Irland, Österrike, Schweiz Tjeckien, Slovakien, Slovenien, Ungern, Polen, Estland, Lettland och Litauen

² Sverige, Finland, Norge, Island, Danmark, Tyskland, Polen, Estland, Lettland och Litauen

Figur 1. Karta som illustrerar länderna i urvalet för kön och skogsägande.

Utifrån den första delen som fokuserar på skogsägande valdes dessa områden eftersom länderna där har liknande ekologiska och sociala förutsättningar (t.ex. stor andel mindre privatägda skogsfastigheter) (Zhang *m.fl.* 2005; UNECE/FAO 2020), liksom jämförbara strukturer och traditioner kring skogsägande (t.ex. en ökning av antalet privata skogsägare som är kvinnor) (Redmore & Tynon 2011; Follo *m.fl.* 2017). För att kunna urskilja specifika drag i forskningen från de nordiska länderna genomfördes

Figur 2. Karta som illustrerar länderna i urvalet för kön och företagande med skogen som bas.

dock litteratursökningarna i två separata processer: en för Norden och en för de övriga länderna i urvalet (hädanefter benämnda ”icke-nordiska”). (figur 1)

Utifrån den andra delen som fokuserar på skogsbaserat företagande valdes detta studieområde eftersom skogen i denna region spelar en central roll för regionens ekonomi, ekologi, samhälle och kultur (Björheden 2020). Dessutom uppvisar de berörda länderna liknande strukturer och traditioner när det gäller skogsskötsel och förvaltning – exempelvis könade skogsskötselpraktiker och ett brett genomslag för mångbruk (Follo *m.fl.* 2017; Hoogstra-Klein *m.fl.* 2017). (figur 2)

Utifrån forskningsfrågorna testades och utvecklades söktermer. Resultatet blev två olika söksträngar som fångade upp de olika fokusområden som översikten behandlar:

För genus och skogsägande: (*gender* OR wom*n OR female* OR *femini* OR masculin* OR male* OR intersectional**) AND (*forest* OR wood**) AND (**owner* OR "property holder*" OR NIPF* OR non-industrial OR private*) AND (*sweden OR swedish OR denmark OR danish OR finland OR finnish OR norway OR norweg* OR iceland* OR nordic* OR "united states*" OR US OR USA OR U.S. OR canada* OR german* OR france* OR french OR neatherland* OR dutch OR "united kingdom*" OR UK OR U.K. OR ireland* OR irish OR austria* OR switzerland* OR swiss OR poland* OR polish OR "czech republic*" OR czech OR estonia* OR latvia* OR lithuania* OR sloven* OR slovak* OR hungar* OR belgi**)

För genus och företagande med skogen som bas: (*gender* OR wom*n OR female* OR *femini* OR masculin* OR male* OR intersectional**) AND (*forest* OR wood* OR nature-based*) AND (*business* OR entrepreneur* OR enterprise**) AND (*sweden OR swedish OR denmark OR danish OR finland OR finnish OR norway OR norweg* OR iceland* OR nordic* OR german* OR poland* OR polish OR estonia* OR latvia* OR lithuania**)

I sökningen exkluderades söktermen 'm*n' medvetet eftersom dominansen av män inom skogssektorn ofta leder till att studier benämner eller behandlar män som standard eller norm. För att täcka in ämnet skogsägande på ett mer heltäckande sätt använde vi i stället en rad olika synonymer för skogsägare, anpassade till olika kontexter och regioner (t.ex. NIPF – Non Industrial Private Forest). För att på ett tillräckligt sätt täcka ämnet skogsbaserat företagande användes dessutom sökordet "naturbaserat", vilket kan avse företagande som har skogen som bas. Sökperioden omfattade åren 2000 till 2024 för att fånga in den senaste forskningen inom området. För att säkerställa en bred täckning genomfördes två separata sökningar: en i februari och en i april 2025.

Sökningarna resulterade i totalt 483 träffar för studier kring genus och skogsägande respektive 103 för studier kring genus och företagande med skogen som bas. Efter att dubletter tagits bort återstod 325 respektive 78 studier. Dessa inkluderades i granskningsprocessen enligt PRISMA 2020:s riktlinjer (se figur 3) och importerades i granskningsverktyget Rayyan, som vi använde i alla steg av översikten.

I det första steget av granskningsprocessen screenades titel, abstrakt och nyckelord för varje post. Varje studie granskades oberoende av två bedömare, och vid oenighet diskuterade vi tills konsensus uppnåddes.

Studier bedömdes som relevanta om de inte uppfyllde något av följande exkluderingskriterier (bedömda i ordning):

1. Skriven på annat språk än engelska
2. Ej publicerad i peer-granskad tidskrift

3. Ej empiriskt baserad och använder inte originaldata
4. Ej relaterad till de nordiska eller icke-nordiska länderna i urvalet
5. Behandlar kön relaterat till djur- eller växtarter
6. Behandlar inte skogsägande/skogsbaserat företagande
7. Kön är inte en del av den empiriska analysen

Genus ansågs vara en del av den empiriska analysen om det diskuterades i en studies resultat-, diskussions- eller slutsatsdel. Studier som endast nämnde kön i form av fördelningen mellan deltagande kvinnor och män i en undersökning exkluderades.

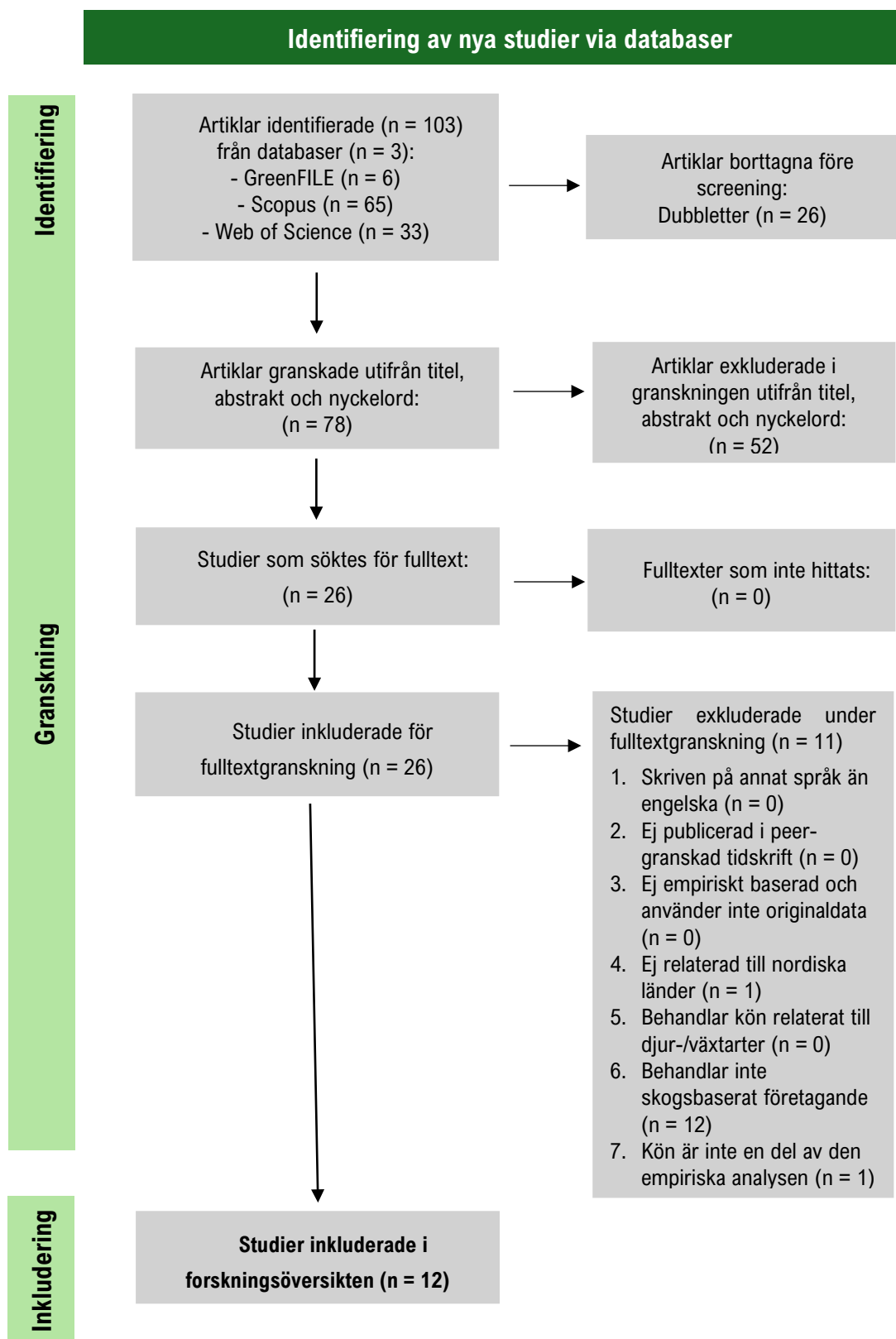
Efter granskning av titel, abstrakt och nyckelord lästes 130 artiklar med fokus på skogsägande och 26 artiklar med fokus på skogsbaserat företagande i fulltext, och inkluderades eller exkluderades därefter i enlighet med ovan nämnda kriterier. Artiklarna fördelades mellan två granskare, som också granskade dem oberoende. Vid analysen av artiklarna i sin helhet lästes varje studie som inkluderats i översikten av en granskare.

Alla granskare analyserade studierna utifrån följande aspekter: titel, författare, år, tidskrift, land, empiriskt fokus, teoretiskt ramverk, metodik/data, studiens huvudsakliga slutsatser om kön och skogsägande respektive skogsbaserat företagande, samt andra observationer. All data sammanställdes i ett delat kalkylblad som låg till grund för den efterföljande analysen.

Materialet analyserades deskriptivt för att besvara den första forskningsfrågan, med fokus på studiernas tidsmässiga, geografiska och publiceringsmässiga kontexter, deras datainsamlingsmetoder och teoretiska ramverk. För att besvara den andra forskningsfrågan strukturerades materialet genom induktiv kodning utförd av huvudförfattaren, vilket gjorde det möjligt att analysera de viktigaste tematiska områdena och resultaten. För genus och skogsägande identifierades sju teman identifierades:

- Värderingar, motiv och intressen
- Skogsägande och förvärv
- Skoglig planering och beslutsfattande
- Praktiskt skogsbruk och arbete
- Kunskap, lärande och socialisering
- Skogliga tjänster, relationer och stöd
- Könsskillnader, strukturer och betydelser

Då analysen av genus och företagande med skogen som bas enbart resulterade i tolv studier är de tematiska områdena mer begränsade och berör främst kvinnors och mäns företagande med fokus på motiv, intressen, kompetens och verksamhetsinriktningar.

Figur 3. Granskningsprocess enligt PRISMA 2020:s flödesschema (Page et al. 2021; Haddaway et al. 2022) för den systematiska litteraturöversikten om genus och företagande med skogen som bas i länderna i Norden och runt Östersjön, inklusive Danmark, Finland, Island, Norge, Sverige, Tyskland, Polen, Estland, Lettland och Litauen.

3. Resultat

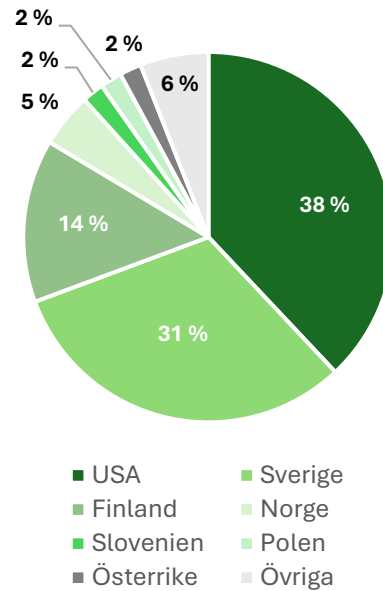
3.1 Skogsägande

3.1.1 Forskningsfältet

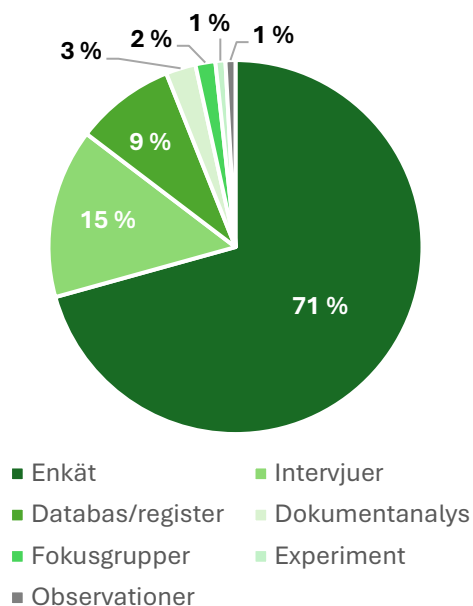
Den systematiska forskningsöversikten visar att kunskapsproduktionen om genus och skogsägande har vuxit markant under de senaste 25 åren, särskilt under det senaste decenniet. USA och Sverige framträder som de mest studerade kontexterna, medan övriga länder i huvudsak representeras av enstaka studier (figur 3). Publicering sker främst i skogsvetenskapliga tidskrifter, och endast en artikel återfanns i en genusvetenskaplig tidskrift, vilket illustrerar att fältet fortfarande är starkt förankrat inom skogliga discipliner.

Metodologiskt dominerar enkätstudier, medan kvalitativa ansatser och kombinationer av metoder är mindre vanliga (figur 4). Teoretiska ramverk används relativt sparsamt, även om några studier bygger på genusteoretiska perspektiv. Detta innebär att genusperspektivet i många analyser är begränsat, både sett till omfattning och djup, där genus ofta behandlas som en variabel bland andra.

Sett till detta kan kunskapsläget anses vara geografiskt och metodologiskt skevt, med fokus på vissa länder och en stark dominans av enkätbaserade studier där genus ofta behandlas som en variabel snarare än en social och kulturell process. Hälften av studierna med genusfokus analyserar kvinnor, vilket bidrar till att kön likställs med kvinnor, medan män och maskuliniteter ofta förblir norm och därmed osynliggjorda i analyserna.

Figur 3. De nationella kontexterna i den befintliga forskningen

Figur 4. Fördelning av datainsamlingsmetoder som används i den granskade forskningen

3.1.2 Forskningens bidrag och resultat

Den tematiska analysen visar återkommande könsskillnader i värderingar, motiv och praktiker. Kvinnor betonar i högre grad sociala, emotionella och miljömässiga värden, medan män oftare framhäver virkesproduktion, jakt och ekonomisk avkastning (ex. Nordlund & Westin 2011; Bjärstig & Kvastegård 2016; Butler *m.fl.* 2018; Umaerus *m.fl.* 2019; Olofsson & Jakobsson 2023). Samtidigt nyanseras bilden genom att faktorer som ålder, erfarenhet och utbildning i vissa fall är mer avgörande än kön (ex. Eggers *m.fl.* 2014; Lähdesmäki & Matilainen 2021). Forskningen visar även att män i större utsträckning äger, förvärvar och aktivt brukar skog, medan kvinnor oftare blir ägare genom arv eller gåva, är delägare och engagerar sig i kompletterande verksamheter (ex. Nordlund & Westin 2011; Butler *m.fl.* 2016; Umaerus *m.fl.* 2019). Kvinnor rapporterar oftare en lägre känsla av kunskap och självsäkerhet (ex. Eggers *m.fl.* 2014; Markowski-Lindsay *m.fl.* 2020), men uttrycker samtidigt en stark vilja att lära samt deltar i nätverk som stärker både deras kunskap och legitimitet (ex. Andersson & Lidestav 2016; Hamunen *m.fl.* 2020).

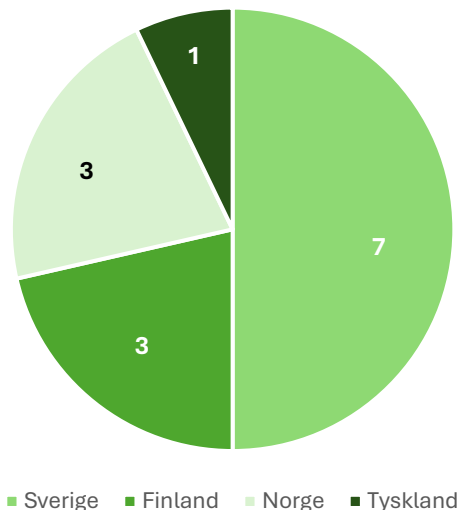
Trots att en stor del av forskningen fokuserar på könsskillnader visar studier också att skogsägande är starkt präglad av könade normer och strukturer (Bergstén *m.fl.* 2020). Detta bidrar till att forma bilden av vad en skogsägare är, hur hen förväntas agera och vilka områden och värden som betraktas som centrala (Andersson & Lidestav 2016). Dessa maskulint kodade praktiker och värderingar riskerar att osynliggöra och marginalisera alternativa former av skogsägande, vilket i sin tur påverkar både skoglig planering, policy och rådgivning (Laszlo Ambjörnsson 2020). Samtidigt finns exempel på hur kvinnor utmanar dessa normer genom alternativa praktiker, nätverk och identiteter i skog samt skogsbruk (Larasatie *m.fl.* 2022; Berget *m.fl.* 2024). Sammantaget framträder genus både som en kategori som särskiljer värderingar och erfarenheter, och som en strukturerande princip som formar förutsättningar, legitimitet och handlingsutrymme i skogsägandet.

3.2 Företagande med skogen som bas

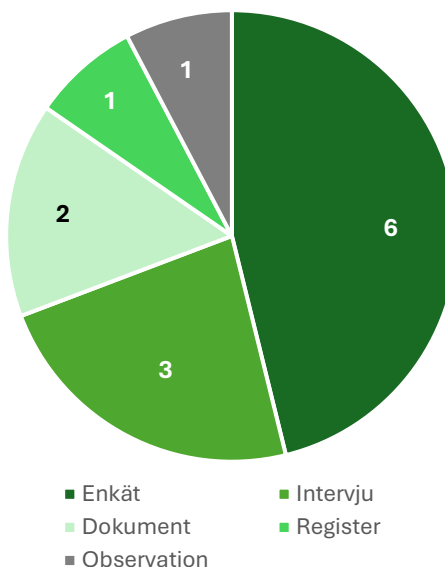
3.2.1 Forskningsfältet

Antalet studier kring genus och företagande med skogen som bas har generellt varit begränsat de senaste 25 åren och frekvensen kan främst beskrivas som enstaka studier vartannat år. Undantaget är åren 2013 och 2017 då tre studier publicerades vartdera året. Dock går det inte att se något samband bland dessa studier. Drygt hälften av studierna utgår ifrån Sverige och norska samt finska förhållanden undersöks i en fjärdedel av studierna (figur 5). Tre av studierna jämför två eller fler länder. Sju av de inkluderade artiklarna är publicerade i skogliga tidskrifter medan resterande är fördelade på områden som exempelvis hållbarhet, turism och landsbygdsutveckling.

Metodologiskt sett utgör enkäter den mest frekvent använda metoden (figur 6). Kvalitativa metoder som intervjuer, dokumentanalyser och observationer utgör tillsammans en lika stor andel som enkäter bland studierna. Dock är det bara en studie som använder sig av mer än en insamlingsmetod. Fem av studierna har inget definierat teoretiskt ramverk som utgångspunkt, medan fyra applicerar någon form av genusteoretiskt ramverk i varierande omfattning. Fem av de tolv studierna har inget forskningsmässigt fokus på genus. I dessa fall utgör genus främst en variabel i analysen som visar på en skillnad mellan grupperna. Av de resterande sju som har genus som utgångspunkt har fyra av dessa

Figur 5. De nationella kontexterna i den befintliga forskningen

Figur 6. Fördelning av datainsamlingsmetoder som används i den granskade forskningen

ett explicit fokus på kvinnor. En av studierna undersökte explicit män och maskuliniteter.

Sett till resultaten i forskningsöversikten blir det sett till resultaten svårt att beskriva detta som ett sammanhållet forskningsfält utan istället som ett övergripande resultat av överlapp med andra fält, med främst ett större överlapp med skoglig och skogsägarfokuserad forskning. Detta är en aspekt som bidrar till den högre användningen av enkäter som metod. Även om kunskapsläget är något begränsat så kan det därför betraktas som något skevt utifrån metod och geografiskt sammanhang. Sett till urvalet är effekten av det senare något begränsat baserat på de sociala och kulturella likheterna mellan representerade länder. Återigen återfinns en tydligare relation där kvinnor mer frekvent blir utgångspunkten för studiet av genus, vilket på olika sätt begränsar den potentiella kunskapsutvecklingen.

3.2.2 Forskningens bidrag och resultat

Studierna i översikten visar att kvinnor oftare är verksamma inom mer serviceorienterade områden som hälsa, rekreation och turism och är mer intresserade av sociala och ekologiska värden, vilket gör att de ofta kan identifiera affärsmöjligheter inom dessa områden (Umaerus *m.fl.* 2013; Sörensson & Dalborg 2017; Umaerus *m.fl.* 2019; Hamunen *m.fl.* 2020). De är dessutom mer benägna att äga eller leda ekologiskt certifierade naturbaserade turistföretag (Margaryan & Stensland 2017) och värdesätter möjligheten att kombinera företagande med familje- och hushållsarbete (Sörensson & Dalborg 2017). Ett annat återkommande incitament för sitt företagande är de möjligheter till försörjning som dessa erbjuder i relation till en mer begränsad arbetsmarknad på framför allt landsbygden (Sörensson & Dalborg 2017). Trots detta upplever kvinnor ofta sämre förutsättningar att utveckla sitt företagande och en större osäkerhet kring sin förmåga (Sörensson & Dalborg 2017; Hamunen *m.fl.* 2020; Laszlo Ambjörnsson 2020). Separata nätverk och utbyten med andra kvinnor är däremot något som skapar stödjande miljöer och öppnar nya affärsmöjligheter för de som deltar (Hamunen *m.fl.* 2020; Laszlo Ambjörnsson 2020).

Kvinnor spelar en viktig roll för att diversifiera verksamheter bortom traditionellt skogsbruk (Umaerus *m.fl.* 2013). Generellt är kvinnors företag mindre virkesorienterade och har därför begränsade resurser att investera (Haugen & Lindgren 2013). I högre utsträckning prioriterar de ekosystemtjänster som går att konsumera (Ranacher *m.fl.* 2017). Kvinnors ingång till företagandet kommer ofta antingen genom att de tillför kompetens från en annan yrkeskarriär, ofta inom service och vård, eller genom att de ansluter sig till verksamheter som drivs av deras partner, vilket speglar de könsmonster som finns i samhället (Umaerus *m.fl.* 2013).

Män tenderar däremot att driva mer traditionella skogs- och timmerföretag och identifierar sig oftare som ansvariga beslutsfattare (Umaerus *m.fl.* 2019). Deras verksamheter är ofta mer fokuserade på traditionellt skogsbruk, vilket gör det

svårare att kombinera med andra affärsaktiviteter, men äldre mäns privata skogsfirmor har oftare god ekonomisk lönsamhet (Haugen & Lindgren 2013). Män visar större intresse för vedrötesvampar (Miina *m.fl.* 2023) och deltar i högre grad i jakt, fiske och äventyrsaktiviteter, jämfört med kvinnor (Tangeland *m.fl.* 2013).

Diversifierad skogsanvändning utesluter inte nödvändigtvis traditionellt skogsbruk, och större skogsinnehav främjar mer diversifierade verksamheter (Umaerus *m.fl.* 2013). Det finns inga direkta könsskillnader i deltagande i fjällvandring och skidåkning (Tangeland *m.fl.* 2013), och könsbaserade föreställningar om certifiering är inte representativa för naturbasareade turistföretag generellt (Margaryan & Stensland 2017).

Policyramverk som prioriterar timmerproduktion har ofta upprätthållits trots retoriska åtaganden om hållbarhet och jämställdhet (Holmgren & Arora-Jonsson 2015), och föreställningar om "skoglig manlighet" – från skogshuggare till ekonomisk man – speglar förändringar från macho-idealet till en mer ekonomiskt fokuserad maskulin roll (Brandth & Haugen 2000).

4. Diskussion

4.1 Forskningsfälten och dess karaktärer

Forskningsfältet kring genus och skogsägande har vuxit markant, särskilt under de senaste 15 åren, med en tydlig ökning under den senaste femårsperioden. Dock går det inte att se samma trend i fråga om skogligt företagande. Kunskapsproduktionen kopplat till skogsägande domineras av studier från USA och Sverige, följt av Finland. När det gäller skogligt företagande är det även studier från Sverige som är dominerande i ett nordiskt och Östersjösammanhang. Majoriteten av studierna inom båda områden är publicerade i skogliga tidskrifter som exempelvis *Scandinavian Journal of Forest Research* och *Forest Policy and Economics*.

Eftersom skogsbruket i USA, Sverige och Finland är starkt institutionaliserat präglar normativa föreställningar om "aktivt" skogsbruk och ägande forskningen (Vainio & Paloniemi 2013; Bergstén *m.fl.* 2020; Laszlo Ambjörnsson 2020; Kuhlman *m.fl.* 2024). Enkäter dominerar som metod, vilket återspeglar en kvantitativ inriktning inom skoglig forskning (jfr. Ficko *m.fl.* 2019; Butler *m.fl.* 2023). Detta medför att genus ofta behandlas som en mätbar variabel snarare än som en process eller struktur. Studierna tenderar att skapa typologier och kluster av skogsägare – exempelvis "aktiva" och "passiva" – som reproducerar normativa värderingar (jfr. Ficko *m.fl.* 2019; Kuhlman *m.fl.* 2024).

Forskningen fokuserar ofta på kvinnors motiv, beteenden och behov av stöd, vilket bidrar till att kön likställs med kvinnor (Holmgren & Arora-Jonsson 2015; Ville *m.fl.* 2023). Samtidigt förblir maskulinitet och mäns erfarenheter i stort sett oproblematiserade (Collinson & Hearn 1994; Colfer 2021). Detta riskerar att befästa bilden av kvinnor som mindre kunniga eller som en grupp i behov av särskild rådgivning eller stöd (Sun *m.fl.* 2009; Bashir *m.fl.* 2020).

Endast en tredjedel av studierna har genus som huvudsakligt fokus, och ungefär hälften av dessa riktar sig specifikt mot kvinnor. Forskningen belyser därmed främst könsskillnader i ägande, skötsel och företagande, snarare än de strukturella villkor som formar dessa skillnader (Colfer *m.fl.* 2016; Bergstén *m.fl.* 2020; Colfer 2021). En tydlig svaghet är bristen på teoretiskt förankrade analyser, vilket gäller både studierna i översikten generellt men även de mer genusinriktade studierna (Ficko *m.fl.* 2019; Butler *m.fl.* 2023; Matilainen *m.fl.* 2023). Endast en studie är publicerad i en genusvetenskaplig tidskrift (Laszlo Ambjörnsson 2020).

Sammanfattningsvis visar översikten att genus ofta förstås i termer av könsskillnader snarare än som en analytisk kategori som formar skogsägande and företagande. Den starka dominansen av enkätstudier bidrar till att frågan om hur och varför genus spelar roll sällan ställs – vilket riskerar att reproducera stereotypa föreställningar och befästa könade normer inom forskningen om skogsägande och företagande med skogen som bas.

Översikten visar att genus har en tydlig betydelse för skogsägande och företagande, vilket påverkar villkoren för kvinnor och män på olika och ofta ojämlika sätt, även om mönstren varierar mellan olika kontexter. Genus samverkar dessutom med andra sociala faktorer, såsom ålder – där yngre och äldre kvinnor ofta uppvisar liknande intressen och värderingar, vilket tydliggör hur kön och ålder samspelar. Skillnader i forskningsresultat kan delvis förklaras av metodologiska variationer, särskilt i enkätstudier där urvalsramarna skiljer sig åt. Kvinnor är exempelvis ofta underrepresenterade bland respondenterna i många av enkätstudierna som är inkluderade. Jämförelser mellan länder försvåras dessutom av att både könsrelationer och strukturer för skogsägande och skogligt företagande ser olika ut i olika nationella sammanhang (jfr. Feliciano *m.fl.* 2017).

4.2 Forskningens bidrag och resultat

Översikten visar att könsskillnader i värderingar, motiv, agerande och verksamheter är tydliga inom både skogsägande och företagande med skogen som bas, men att dessa skillnader samtidigt är komplexa och delvis överlappande. Män tenderar att i högre utsträckning utgå ifrån skogens ekonomiska och produktiva värden både i sitt skogsägande och företagande (ex. Umaerus *m.fl.* 2019), medan kvinnor oftare kopplar sitt skogsägande och företagande till sociala och miljömässiga värden som hållbarhet och hälsa (ex. Umaerus *m.fl.* 2013; Hamunen *m.fl.* 2020). Vissa värden delas av båda könen men uttrycks olika: kvinnor är mer engagerade i rekreation genom bär- och svampplockning (ex. Ranacher *m.fl.* 2017; Umaerus *m.fl.* 2019), medan män oftare jagar eller fiskar (ex. Tangeland *m.fl.* 2013; Eggers *m.fl.* 2014). När det gäller generationer framhåller kvinnor familj och ansvar för kommande generationer (ex. Miner *m.fl.* 2022; Kuhlman *m.fl.* 2024), medan män i högre grad betonar tradition, plats och arv kopplat till sig själva (ex. Goyke *m.fl.* 2019; Mook *m.fl.* 2022). I tidigare forskning kring entreprenörskap lyfter specifikt kvinnor sitt företagande som ett sätt att bidra till det lokala samhället och landsbygdsutveckling (ex. Weber 2007).

Även ägarformer och förvaltning skiljer sig: kvinnor äger oftare mindre, ärvda fastigheter tillsammans med andra, medan män i större utsträckning köper fastigheter själva och är huvudbeslutsfattare (ex. Butler *m.fl.* 2016; Umaerus *m.fl.* 2019; Berget *m.fl.* 2023). Mäns starkare närvaro i praktiskt skogsarbete och planering bidrar till att befästa skogsbruk som en maskulint kodad praktik (ex. Bergstén *m.fl.* 2020; Laszlo Ambjörnsson 2020), något som tidigt återspeglas i hur kunskap och arv förs vidare (ex. Lidestav 2010; Häggqvist *m.fl.* 2014). För kvinnor kan skogsägande därmed upplevas som tillfälligt, betungande eller osäkert (ex. Eriksson & Fries 2020; Markowski-Lindsay *m.fl.* 2020; Pröbstl-Haider *m.fl.* 2020).

Eftersom skoglig erfarenhet ofta definieras utifrån maskulina normer, upplever kvinnor oftare att de har sämre förutsättningar att utveckla sitt företagande och skogsägande, samt att de har en större osäkerhet kring sin förmåga och kunskap på

området (ex. Sörensson & Dalborg 2017; Laszlo Ambjörnsson 2020). De visar samtidigt större intresse för lärande och rådgivning (ex. Karppinen & Berghäll 2015; Hamunen *m.fl.* 2020). Män förlitar sig i högre grad på traditionella nätverk och organisationer (Khanal *m.fl.* 2020; Berget *m.fl.* 2023), medan kvinnor ofta nyttjar separata nätverk och utbyten med andra kvinnor för att stärka sin kompetens och utveckla nya affärsmöjligheter (Hamunen *m.fl.* 2020; Laszlo Ambjörnsson 2020). Skillnader i tillgång till information och program (ex. Butler *m.fl.* 2018) kan bidra till att kvinnor känner lägre tillfredsställelse med rådgivning och stöd (Kronholm & Staal Wästerlund 2021; Berget & Dwivedi 2024). Kvinnonätverk har därför vuxit fram som viktiga forum som stärker identitet, lärande och gemenskap (ex. Brandth *m.fl.* 2004; Andersson & Lidestav 2016; Laszlo Ambjörnsson 2020). Även tillgången till andra typer av resurser formar förutsättningarna och prestationen (ex. Haugen & Lindgren 2013).

När det gäller orsakerna till könsskillnader visar forskningen att de uppstår i skärningspunkten mellan individuella erfarenheter, sociala normer och institutionella strukturer (ex. Andersson & Lidestav 2016; Colfer 2021; Sjølie *m.fl.* 2023; Katila *m.fl.* 2025). I vissa fall kan kön spela mindre roll när andra faktorer, såsom grad av delaktighet i förvaltning, har större betydelse (Eriksson & Fries 2021). Skillnader mellan kvinnor som äger och inte äger skog kan också vara större än mellan kvinnor och män (Karppinen & Korhonen 2013; Helseth *m.fl.* 2023). Nordiska studier visar dessutom att även kvinnor kan ha starka ekonomiska motiv (Eggers *m.fl.* 2014; Lähdesmäki & Matilainen 2021), vilket antyder att maskulina normer ibland påverkar både kvinnors och mäns förhållningssätt (ex. Vainio & Paloniemi 2013; Laszlo Ambjörnsson 2020). Sammantaget pekar forskningen därför på att likheterna mellan kvinnor och män som äger skog, och till viss del driver företag, ofta är större än skillnaderna, särskilt när det gäller värderingar, motiv och relationen till skogen och sitt företagande.

Inom företagande blir liknande normer tydliga i kvinnors och mäns förutsättningar att diversifiera verksamheter eller identifiera affärsmöjligheter bortom traditionellt skogsbruk (Umaerus *m.fl.* 2013; Sörensson & Dalborg 2017; Umaerus *m.fl.* 2019). Skogsbruket, ägandets fördelning och maskulina normer ger upphov till möjligheter och fördelar för mäns företagande, men på samma sätt kan dessa även ses ha en inlåsande effekt för utveckling. Även om kvinnor till viss del kan anses stå under lägre krav på sig att leva upp till maskulina ideal, vilket kan bidra till öppningar, kan möjligheterna att ta vara på och förverkliga dessa vara begränsade sett till förutsättningar och resurser.

Utifrån könade normer kring företagande har tidigare forskning lyft att kvinnors entreprenörskap är mindre synligt (Tillmar *m.fl.* 2022) och ses oftare som mindre lyckat (Fairlie & Robb 2009). Hur detta mer i detalj hänger samman med könade normer och strukturer utgör ett ämne för debatt inom forskningen (Marlow 2013; Watson 2020; Tillmar *m.fl.* 2022). En aspekt som lyfts är att policy och insatser ofta

är utformade för att stödja mäns företagande inom dominerande verksamhetsområden (ex. Warren-Smith & Jackson 2004). I det specifika sammanhanget av företagande med skogen som bas formas förutsättningarna för kvinnor och män av könade normer och strukturer inom både entreprenörskap generellt, landsbygdsföretagande och skogssektorn (Appelstrand & Lidestav 2015).

Forskning kring entreprenörskap på landsbygden visar att kvinnor primärt bidrar till diversifiering av lantbruksföretag (Bock 2006; Sofer & Saada 2017), exempelvis inom områden som gårdsturism (Brandth & Haugen 2010; Pettersson & Heldt Cassel 2014), café- och hästrelaterad verksamhet (Warren-Smith & Jackson 2004) och grön omsorg (Pettersson & Tillmar 2022). Dessa exempel understryker även slutsatsen att det finns en stark könad uppdelning med avseende på verksamheter och inriktningar som ofta följer traditionella genusmönster (Tillmar *m.fl.* 2022).

4.3 Jämställdhet och vägar framåt

Endast ett fåtal studier har empiriskt undersökt jämställdhet kopplat till skogsägande och skoglig företagande, exempelvis genom att analysera upplevelser, policy och jämställdhetsinsatser (ex. Holmgren & Arora-Jonsson 2015; Ville *m.fl.* 2023). Dessa studier visar att insatser ofta riskerar att förstärka könsstereotypa föreställningar – till exempel genom att beskriva kvinnor som passiva eller mindre rationella och i behov av aktivering.

Eftersom jämställdhet blivit en alltmer central fråga inom skogssektorn framhålls vikten av kritiska analyser av hur sådana insatser utformas och vilka konsekvenser de får för olika grupper (jfr. Magnusson *m.fl.* 2008; Andersson *m.fl.* 2018). Forskning om skogliga organisationer visar att jämställdhetsarbete ofta bedrivs osystematiskt och med fokus på att öka kvinnors antal snarare än att förändra underliggande strukturer (ex. Johansson *m.fl.* 2020; Johansson *m.fl.* 2023). Detta kan skapa spänningar med rådande skogliga normer och identiteter, där mannen ofta framställs som den naturliga kunskapsbäraren och kvinnan som motsatsen (ex. Johansson *m.fl.* 2019).

Som minoritet blir kvinnor både synliga och avvikande, vilket leder till stereotypa förväntningar och att deras prestationer ofta bedöms utifrån kön (Kanter 1977; 1984). Många kvinnor upplever att de måste bevisa sin kompetens i högre grad och att de behöver anpassa sig till maskulina normer för att accepteras (ex. Laszlo Ambjörnsson 2021). I starkt normbundna miljöer, som familjebaserat skogsägande, blir könsfrågor dessutom ofta osynliga eller betraktas som privata (ex. Bergstén *m.fl.* 2020). Det blir därför viktigt att förstå ägande och företagande, dess förutsättningar, karaktär och prestation, som något som inte kan ses separat från familjen och hushållet (Andersson 2014; Tillmar *m.fl.* 2022).

De ojämställda villkoren inom skogsägande och företagande med skogen som bas kan förstås genom tre dimensioner:

- **Ekonomisk (omfördelning):** Kvinnor har generellt mindre ägande, sämre tillgång till resurser och lägre tillfredsställelse med rådgivning, vilket ofta leder till att de skapar egna nätverk för stöd.
- **Politisk (representation):** Män dominerar beslutsfattande, både inom skogsägandet och företagandet, vilket befäster bilden av mannen som den primära beslutsfattaren och naturlig del av sammanhanget.
- **Kulturell (erkännande):** Maskulina normer och värderingar präglar vad som uppfattas som legitim kunskap och identitet, vilket gör att kvinnor ofta känner sig mindre hemma i skogliga sammanhang, både som skogsägare och företagare.

Sammantaget visar översikten att dessa tre dimensioner samverkar och bidrar till att upprätthålla ojämställdhet, även i skogliga sammanhang där könsfördelningen till synes är relativt jämn (ex. Eriksson & Fries 2021; Andersson & Johansson 2025).

Ojämställdhet i skogsägande och företagande blir tydlig genom vilka som deltar – och vilka som inte gör det. Deltagande handlar både om faktisk närvaro och om känslan av att vara inkluderad. Exkludering kan ske öppet, genom ifrågasättanden och kränkningar, men också indirekt genom de normer som formar skogliga miljöer (ex. Andersson & Lidestav 2016). Detta kan handla om att maskulint kodade kunskaper och praktiker, såsom virkesproduktion och skogsarbete, värderas högt, medan värden som rekreation, social gemenskap och naturvård ofta kopplas till det feminina och får lägre status (ex. Bergstén *m.fl.* 2020). Även de materiella förutsättningarna bidrar till ”hämmande prestationer” (Marlow & McAdam 2013) där kvinnor som landsbygdsföretagare har sämre tillgång till resurser och disponible inkomst (Haugen & Lindgren 2013; Tillmar *m.fl.* 2022).

Skogsägande och skogligt företagande formas också av bredare könsnormer i samhället, samt av heterogena förutsättningar och drivkrafter inom olika grupper (ex. Kuhlman *m.fl.* 2024). Trots att samhällets och landsbygdens könsnormer förändras (Cush *m.fl.* 2018; Stenbacka *m.fl.* 2018), syns traditionella könsnormer framförallt i kvinnors större ansvarstagande för familjen i relation till sitt företagande (Sörensson & Dalborg 2017) samt en mer begränsad position på den rurala arbetsmarknaden (jfr. Forsberg 2001; Andersson 2017).

Både skogsägandet och det skogsbaserade företagandet är mansdominerat, sett till representation, resurser och kultur. Samtidigt riskerar betoningen på mansdominans att förstärka männens normativa position och göra kvinnor osynliga (jfr. Johansson *m.fl.* 2020; Laszlo Ambjörnsson 2021). Därför kan synliggörandet av underrepresenterade grupper kan vara viktigt, men det kan också förstärka deras marginalisering om det görs på fel sätt. Därför är det nödvändigt att inte bara analysera kvinnors positioner och villkor, utan även mäns och hur olika former av maskulinitet ges utrymme i skogliga sammanhang. Genom att även flytta blicken

bortom kategorierna kvinnor och män blir det möjligt att studera och förstå de normer, strukturer och värderingar som bidrar till skillnader och till att upprätthålla ett könat och könande skogsägarskap och entreprenörskap.

5. Slutsatser

Forskningsöversikten visar att genusfrågor har studerats i olika omfattning inom skoglig forskning. Frågor som rör skogsägande och skogsbruk har hunnit bli ett relativt etablerat forskningsområde, medan genus kopplat till företagande inom mångbruk är betydligt mindre utforskat. Även om en del av skillnaden beror på att forskningsöversikten omfattat olika geografiska områden, går det att se att antalet nordiska studier om skogsägande är mer än fem gånger fler än studier om mångbruksföretagande. Endast ett fåtal av studierna om företagande med skogen som bas går djupare in på genus, vilket visar att det vetenskapliga kunskapsläget fortfarande är mycket begränsat.

Mångbruk har som praktik funnits länge, men som forskningsbegrepp är det relativt nytt. Det påverkar hur forskningen har utvecklats, även när det gäller genus. Dessutom används termen mångbruk inte alltid på samma sätt internationellt, vilket gör avgränsningen otydligare. Mångbruk kan ses som ett område där skog, landsbygdsutveckling och företagande möts, och förutsättningarna skiljer sig beroende på vilken typ av värdeskapande företaget arbetar med. Mycket tyder på att mångbruk, likt annat landsbygdsföretagande, ofta är familjebaserat eller bedrivs nära familjen. Därför blir samspelet mellan privatliv och företagande en viktig faktor, särskilt i relation till hur kvinnor och män ges olika möjligheter.

Forskningen visar att könsnormer inte är begränsade till en viss plats eller ett visst sammanhang. Tankar och förväntningar på kvinnor och män påverkar hur människor agerar och hur de uppfattar både sig själva och sin omvärld – vilket också påverkar företagandet. Normerna kan vara mer eller mindre starka inom olika områden. Till exempel visar forskningen att skogsbruket präglas av starka normer som kan göra det svårt att kombinera traditionellt virkesbruk med andra värden som skogen kan ge. Detta exempel synliggör även att normer inte enbart handlar om förväntningar utan är i olika omfattning knutit till ekonomiska strukturer som förstärker dessa och bidrar till att de upplevs som rationella och ”normala”. Samtidigt visar studier att ägande, särskilt av skogsmark, bidrar med möjligheter, resurser och erkännande för entreprenörer inom ett skogligt sammanhang, men även utanför.

Att det saknas forskning om genus och jämställdhet inom mångbruk gör att det behövs mer kunskap för att förstå hur genus påverkar möjligheterna att starta, utveckla och driva mångbruksföretagande. Det är samtidigt viktigt att vara medveten om hur språk, perspektiv och utgångspunkter skapar vissa sätt att förstå verkligheten, och vilka röster eller erfarenheter som riskerar att hamna i skymundan.

En viktig del i jämställdhetsintegrering är att utveckla kunskap som gör det möjligt att utmana etablerade normer, identiteter och skapa förändring. Lärande är

centralt i sådana processer, inte enbart i arbetet med jämställdhet, utan också i det löpande kvalitetsarbetet där verksamhetens mål följs upp.

Forskningsöversikten visar att kvinnors och mäns erfarenheter av mångbruk behöver förstås i ett större sammanhang – i relation till de strukturer, praktiker och förväntningar som finns både i och runt mångbruket. För att utveckla jämställdheten på området krävs en bred förståelse för vilka möjligheter och hinder som finns, till exempel kopplat till representation, erkännande och resursfördelning. Tidigare forskning pekar på att det är särskilt viktigt att utveckla kunskap om:

- **varför** företagandet startas (motiv och drivkrafter),
- **hur** företagen formas och organiseras (praktiker och företagsformer),
- **vem** insatser och stöd riktas till (målgrupper och antaganden),
- **vilka värden** som räknas och hur prestation bedöms (normer för framgång).

Dessa delar påverkar både handlingsutrymmet och identiteten för människor inom mångbruket. Därför är det angeläget att fördjupa kunskapen som grund för att utveckla ett mer jämställt, hållbart och konkurrenskraftigt mångbruk i framtiden.

Referenser

- Acker, J. (1990). Hierarchies, jobs, bodies : a theory of gendered organizations. *Gender & society*, 4(2), 139-158.
- Acker, J. (1992). Gendering organizational Theory. I: Mills, A.J. & Tancred, P. (red.) *Gendering organizational analysis*. Sage. 248-260.
- Acker, J. (2006). Inequality Regimes: Gender, Class, and Race in Organizations. *Gender & society*, 20(4), 441-464.
- Andersson, E. (2014). *Doing gender (in) equality in Swedish family farming : gendered labour and resources in agrarian change*. Department of Forest Resource Management, Swedish University of Agricultural Sciences.
- Andersson, E. (2017). Managing Flexibility and Expectations: Gendered Experiences of Spatial-temporal Relations in Swedish Family-based Dairy Farming. *International Journal of Sociology of Agriculture & Food*, 23(2), 77-97.
- Andersson, E. (2019). *Den öppna skogen : kön, genus och jämställdhet i skogsbrukssektorn*. Institutionen för skoglig resurshushållning, Sveriges lantbruksuniversitet.
- Andersson, E. & Johansson, M. (2022). *Tio år med jämställdhet på agendan - Nationell uppföljning av skogligt utbildades villkor på arbetsmarknaden*. Rapport Skog, Sveriges Lantbruksuniversitet.
- Andersson, E. & Johansson, M. (2025). Revisiting the gendered division of labour in Swedish forestry: What has changed the last decade? *Forest Policy and Economics*, 174(5), 103477.
- Andersson, E., Johansson, M., Lidestav, G. & Lindberg, M. (2018). Constituting gender and gender equality through policy: the political of gender mainstreaming in the Swedish forest industry. *Equality, Diversity and Inclusion: An International Journal*, 37(8), 763-779.
- Andersson, E. & Lidestav, G. (2016). Creating alternative spaces and articulating needs: Challenging gendered notions of forestry and forest ownership through women's networks. *Forest Policy and Economics*, 67(1), 38-44.
- Appelstrand, M. & Lidestav, G. (2015). Women entrepreneurship – a shortcut to a more competitive and equal forestry sector? *Scandinavian Journal of Forest Research*, 30(3), 226-234.
- Bashir, A., Sjølie, H.K. & Solberg, B. (2020). Determinants of Nonindustrial Private Forest Owners' Willingness to Harvest Timber in Norway. *Forests*, 11(1).
- Berget, C. & Dwivedi, P. (2024). Do female and male family forest landowners think alike? A qualitative analysis from Georgia, United States. *Trees, Forests and People*, 16, 100540.
- Berget, C., Mook, A. & Dwivedi, P. (2023). The role of learning sources in familiarity with conservation programs: the gendered case of family forest landowners in Georgia, United States. *Forests, Trees and Livelihoods*, 32(4), 244-267.
- Berget, C., Mook, A. & Dwivedi, P. (2024). Self-efficacy toward prescribed burning among female and male family forest landowners in Georgia, US. *Forest Policy and Economics*, 163(6), 103206.

- Bergstén, S., Andersson, E. & Keskitalo, E.C.H. (2020). Same-same but different: Gendering forest ownership in Sweden. *Forest Policy and Economics*, 115(6), 102162.
- Bjärstig, T. & Kvastegård, E. (2016). Forest social values in a Swedish rural context: The private forest owners' perspective. *Forest Policy and Economics*, 65(4), 17-24.
- Björheden, R. (2020). *Climate effects of forestry in the Nordic-Baltic region*. SNS Nordic Forest Research & Skogforsk.
- Bock, B.B. (2006). Introduction: Rural gender studies in north and south. I: Bock, B.B. & Shortall, S. (red.) *Rural gender relations: issues and case studies*. CABI Pub. 1-15.
- Brandth, B., Follo, G. & Haugen, M.S. (2004). Women in forestry: Dilemmas of a separate women's organization. *Scandinavian Journal of Forest Research*, 19(5), 466-472.
- Brandth, B. & Haugen, M.S. (2000). From lumberjack to business manager: masculinity in the Norwegian forestry press. *Journal of Rural Studies*, 16(3), 343-355.
- Brandth, B. & Haugen, M.S. (2010). Doing Farm Tourism: The Intertwining Practices of Gender and Work. *Signs*, 35(2), 425-446.
- Butler, B.J., Butler, S.M. & Floress, K. (2023). Studies of Family Forest Owners in the USA: A Systematic Review of Literature from 2000 through 2019. *Small-Scale Forestry*, 22(1), 1-35.
- Butler, B.J., Hewes, J.H., Dickinson, B.J., Andrejczyk, K., Butler, S.M. & Markowski-Lindsay, M. (2016). Family Forest Ownerships of the United States, 2013: Findings from the USDA Forest Service's National Woodland Owner Survey. *Journal of Forestry*, 114(6), 638-647.
- Butler, S.M., Huff, E.S., Snyder, S.A., Butler, B.J. & Tyrrell, M. (2018). The Role of Gender in Management Behaviors on Family Forest Lands in the United States. *Journal of Forestry*, 116(1), 32-40.
- Colfer, C., Sijapati Basnett, B. & Ihalainen, M. (2018). *Making sense of 'intersectionality': A manual for lovers of people and forests*. CIFOR.
- Colfer, C.J.P. (2021). *Masculinities in forests: representations of diversity*. Taylor & Francis.
- Colfer, C.J.P., Sijapati Basnett, B. & Elias, M. (2016). *Gender and forests : climate change, tenure, value chains and emerging issues*. Routledge.
- Collinson, D. & Hearn, J. (1994). Naming Men as Men: Implications for Work, Organization and Management. *Gender, Work & Organization*, 1(1), 2-22.
- Crenshaw, K. (1991). Mapping the Margins: Intersectionality, Identity Politics, and Violence against Women of Color. *Stanford Law Review*, 43(6), 1241-1299.
- Cush, P., Macken-Walsh, Á. & Byrne, A. (2018). Joint Farming Ventures in Ireland: Gender identities of the self and the social. *Journal of Rural Studies*, 57, 55-64.
- Eggers, J., Lämås, T., Lind, T. & Öhman, K. (2014). Factors influencing the choice of management strategy among small-scale private forest owners in Sweden. *Forests*, 5(7), 1695-1716.

- Eriksson, L. & Fries, C. (2020). The Knowledge and Value Basis of Private Forest Management in Sweden: Actual Knowledge, Confidence, and Value Priorities. *Environmental Management*, 66(4), 549-563.
- Eriksson, L. & Fries, C. (2021). Relations between structural characteristics, forest involvement, and forest knowledge among private forest owners in Sweden. *European Journal of Forest Research*, 140(1), 51-63.
- Fairlie, R.W. & Robb, A.M. (2009). Gender differences in business performance: evidence from the Characteristics of Business Owners survey. *Small Business Economics*, 33(4), 375-395.
- FAO (2018). *Global forest resources assessment: Terms and definitions. FRA 2020*. Food and agriculture organization of the United Nations.
- Feliciano, D., Bouriaud, L., Brahic, E., Deuffic, P., Dobsinska, Z., Jarsky, V., Lawrence, A., Nybakk, E., Quiroga, S., Suarez, C. & Ficko, A. (2017). Understanding private forest owners' conceptualisation of forest management: Evidence from a survey in seven European countries. *Journal of Rural Studies*, 54(8), 162-176.
- Ficko, A., Lidestav, G., Ní Dhubháin, Á., Karppinen, H., Zivojinovic, I. & Westin, K. (2019). European private forest owner typologies: A review of methods and use. *Forest Policy and Economics*, 99(2), 21-31.
- Follo, G., Lidestav, G., Ludvig, A., Vilkriste, L., Hujala, T., Karppinen, H., Didolot, F. & Mizaraite, D. (2017). Gender in European forest ownership and management: reflections on women as "New forest owners". *Scandinavian Journal of Forest Research*, 32(2), 174-184.
- Forsberg, G. (2001). The difference that space makes. A way to describe the construction of local and regional gender contracts. *Norsk Geografisk Tidsskrift - Norwegian Journal of Geography*, 55(3), 161-165.
- Fraser, N. (2003). Rethinking recognition - overcoming displacement and reification in cultural politics. I: Hobson, B. (red.) *Recognition struggles and social movements : contested identities, agency and power*. Cambridge University Press. 21-34.
- Goyke, N., Dwivedi, P. & Thomas, M. (2019). Do ownership structures effect forest management? An analysis of African American family forest landowners. *Forest Policy and Economics*, 106(9), 101959.
- Gunnarsson, E. (2003). *Where have all the structures gone? : doing gender in organisations, examples from Finland, Norway and Sweden*. Stockholm University.
- Hamunen, K., Muttilainen, H., Tikkanen, J. & Hujala, T. (2020). Towards gender equality in family forestry: building self-efficacy together with other female forest owners. *Scandinavian Journal of Forest Research*, 35(8), 577-587.
- Haugen, K. & Lindgren, U. (2013). On the importance of forest assets for micro-firm performance. *Fennia - International Journal of Geography*, 191(2), 122-142.
- Helseth, E.V., Vedeld, P., Vatn, A. & Gómez-Baggethun, E. (2023). Value asymmetries in Norwegian forest governance: The role of institutions and power dynamics. *Ecological Economics*, 214(12), 107973.
- Holmgren, S. & Arora-Jonsson, S. (2015). The Forest Kingdom – with what values for the world? Climate change and gender equality in a contested

- forest policy context. *Scandinavian Journal of Forest Research*, 30(3), 235-245.
- Hoogstra-Klein, M.A., Brukas, V. & Wallin, I. (2017). Multiple-use forestry as a boundary object: From a shared ideal to multiple realities. *Land Use Policy*, 69, 247-258.
- Häggqvist, P., Berg Lejon, S. & Lidestav, G. (2014). Look at what they do – a revised approach to communication strategy towards private forest owners. *Scandinavian Journal of Forest Research*, 29(7), 697-706.
- Johansson, E. (1994). *Skogarnas fria söner : maskulinitet och modernitet i norrländskt skogsarbete = [The free sons of the forests : masculinity and modernity in forest work of Norrland]* Nordiska museet.
- Johansson, K., Andersson, E., Johansson, M. & Lidestav, G. (2019). The discursive resistance of men to gender equality interventions: negotiating ‘unjustness’ and ‘unnecessity’ in Swedish forestry. *Men and Masculinities*, 22(2), 177-196.
- Johansson, K., Andersson, E., Johansson, M. & Lidestav, G. (2020). Conditioned openings and restraints: The meaning-making of women professionals breaking into the male-dominated sector of forestry. *Gender, Work & Organization*, 27(6), 927-943.
- Johansson, K., Johansson, M. & Andersson, E. (2023). All talk and no action? Making change and negotiating gender equality in Swedish forestry. *Forest Policy and Economics*, 154(9), 103013.
- Kanter, R.M. (1977). *Men and women of the corporation*. Basic books.
- Kanter, R.M. (1984). Some Effects of Proportions on Group Life. I: Rieker, I.P.P. & (Hilberman) Carmen, E. (red.) *The Gender Gap in Psychotherapy: Social Realities and Psychological Processes*. Springer. 53-78.
- Karppinen, H. & Berghäll, S. (2015). Forest owners' stand improvement decisions: Applying the Theory of Planned Behavior. *Forest Policy and Economics*, 50(1), 275-284.
- Karppinen, H. & Korhonen, M. (2013). Do forest owners share the public's values? An application of Schwartz's value theory. *Silva fennica*, 47(1), 1-16.
- Katila, P., Svets, K. & Tzemi, D. (2025). Gender equality in Nordic forest research – A literature review. *Forest Policy and Economics*, 171(2), 103399.
- Khanal, P.N., Straka, T.J., Grebner, D.L. & Joshi, O. (2020). Differences and Similarities Among Members and Nonmembers of Forest Landowner Associations in the Southern United States. *Small-Scale Forestry*, 19(3), 357-370.
- Kossek, E.E., Su, R. & Wu, L. (2017). “Opting Out” or “Pushed Out”? Integrating Perspectives on Women's Career Equality for Gender Inclusion and Interventions. *Journal of Management*, 43(1), 228-254.
- Kronholm, T. & Staal Wästerlund, D. (2021). Family Forest Owners' Expectations and Perceptions of Service Quality in Timber Transactions in Sweden. *Forests*, 12(11), 1513.
- Kuhlman, J., Hamunen, K. & Vainio, A. (2024). Active forest ownership – Perception of Finnish women forest owners. *Forest Policy and Economics*, 161(4), 103182.

- Larasatie, P., Karisch-Gierer, D. & Ludvig, A. (2022). Women's Woodland Owner Network: A Comparative Case Study of Oregon (the United States) and Austria. *Land*, 11(10), 1653.
- Laszlo Ambjörnsson, E. (2020). Performing female masculinities and negotiating femininities: challenging gender hegemonies in Swedish forestry through women's networks. *Gender, Place & Culture*, 28(11), 1584–1605.
- Laszlo Ambjörnsson, E. (2021). *Gendered Performances in Swedish Forestry : Negotiating Subjectivities in Women-Only Networks*. Stockholms universitet.
- Lidestav, G. (1998). Women as non-industrial private forest landowners in Sweden. *Scandinavian Journal of Forest Research*, 13(1-4), 66-73.
- Lidestav, G. (2001). Kräver skogen sin man eller duger en kvinna? = [Does the forest demand a man or will a woman do?]. I: Liljewall, B., Niskanen, K. & Sjöberg, M. (red.) *Kvinnor och jord*. (s. 159-173) Nordiska museets förlag.
- Lidestav, G. (2010). In competition with a brother: Women's inheritance positions in contemporary Swedish family forestry. *Scandinavian Journal of Forest Research*, 25(9), 14-24.
- Lidestav, G., Engman, K. & Wästerlund, D. (2000). *Kvinna & skogsägare* = [Woman & forest owner]. LRF Skogsägarna.
- Lidestav, G., Johansson, M. & Huff, E.S. (2019). Gender perspectives on forest services in the rise of bioeconomy discourse. I: Teppo Hujala, A.T., Brett J. Butler (red.) *Service in Family Forestry*. Springer. 307-325.
- Lähdesmäki, M. & Matilainen, A. (2021). Female forest owners as a market segment? Results from a marketing experiment in the context of a small forest service enterprise. *Baltic Forestry*, 27(2), 1-10.
- Magnusson, E., Rönnblom, M. & Silius, H. (2008). *Critical studies of gender equalities : Nordic dislocations, dilemmas and contradictions*. Makadam.
- Margaryan, L. & Stensland, S. (2017). Sustainable by nature? The case of (non)adoption of eco-certification among the nature-based tourism companies in Scandinavia. *Journal of Cleaner Production*, 162, 559-567.
- Markowski-Lindsay, M., Catanzaro, P., Zimmerer, R., Kittredge, D., Markowitz, E. & Chapman, D.A. (2020). Northeastern Family Forest Owner Gender Differences in Land-Based Estate Planning and the Role of Self-Efficacy. *Journal of Forestry*, 118(1), 59-69.
- Marlow, S. (2013). Why can't a Woman be More Like a Man? Critically Evaluating Contemporary Analyses of the Association between Gender and Entrepreneurship. *Regions Magazine*, 292(1), 10-11.
- Marlow, S. & McAdam, M. (2013). Gender and entrepreneurship: Advancing debate and challenging myths; exploring the mystery of the underperforming female entrepreneur. *International Journal of Entrepreneurial Behavior & Research*, 19(1), 114-124.
- Matilainen, A., Andersson, E., Lähdesmäki, M., Lidestav, G. & Kurki, S. (2023). Services for What and for Whom? A Literature Review of Private Forest Owners' Decision-Making in Relation to Forest-Based Services. *Small-Scale Forestry*, 22(3), 511-535.

- Miina, J., Mutttilainen, H., Vornanen, J. & Vanhanen, H. (2023). Supply Chain Actors' Perspectives Concerning the Cultivation of Specialty Wood-Decay Mushrooms in Finland. *Forests*, 14(1), 134.
- Miner, J., Goyke, N. & Dwivedi, P. (2022). Developing a typology of female forest landowners in Georgia, United States. *Forests, Trees and Livelihoods*, 31(2), 71-85.
- Mook, A., Goyke, N. & Dwivedi, P. (2022). Conservation Intentions and Place Attachment among Male and Female Forest Landowners. *Rural Sociology*, 87(3), 817-846.
- Nordlund, A. & Westin, K. (2011). Forest Values and Forest Management Attitudes among Private Forest Owners in Sweden. *Forests*, 2(1), 30-50.
- Olofsson, E. & Jakobsson, R. (2023). The potential to develop environmental values on privately owned forest land in southern Sweden. *Scandinavian Journal of Forest Research*, 38(5), 300-315.
- Page, M.J., McKenzie, J.E., Bossuyt, P.M., Boutron, I., Hoffmann, T.C., Mulrow, C.D., Shamseer, L., Tetzlaff, J.M., Akl, E.A., Brennan, S.E., Chou, R., Glanville, J., Grimshaw, J.M., Hróbjartsson, A., Lalu, M.M., Li, T., Loder, E.W., Mayo-Wilson, E., McDonald, S., McGuinness, L.A., Stewart, L.A., Thomas, J., Tricco, A.C., Welch, V.A., Whiting, P. & Moher, D. (2021). The PRISMA 2020 statement: An updated guideline for reporting systematic reviews. *BMJ*, 372, n71
- Pettersson, K. & Heldt Cassel, S. (2014). Women tourism entrepreneurs: doing gender on farms in Sweden. *Gender in Management: An International Journal*, 29(8), 487-504.
- Pettersson, K. & Tillmar, M. (2022). Working from the heart – cultivating feminist care ethics through care farming in Sweden. *Gender, Place & Culture*, 29(10), 1446-1466.
- Petticrew, M. & Roberts, H. (2006). *Systematic reviews in the social sciences : a practical guide*. Blackwell Pub.
- Pröbstl-Haider, U., Mostegl, N.M. & Haider, W. (2020). Small-scale private forest ownership: Understanding female and male forest owners' climate change adaptation behaviour. *Forest Policy and Economics*, 112(3), 102111.
- Ranacher, L., Lähtinen, K., Järvinen, E. & Toppinen, A. (2017). Perceptions of the general public on forest sector responsibility: A survey related to ecosystem services and forest sector business impacts in four European countries. *Forest Policy and Economics*, 78, 180-189.
- Redmore, L.E. & Tynon, J.F. (2011). Women Owning Woodlands: Understanding Women's Roles in Forest Ownership and Management. *Journal of Forestry*, 109(5), 255-259.
- Regeringskansliet (2018). *Strategi för Sveriges nationella skogsprogram*. Regeringskansliet.
- Sjølie, H.K., Akin, D. & Lauritzen, T. (2023). Gender differences in job experiences and satisfaction in the forest sector. *Canadian Journal of Forest Research*, 54(2), 224-237.
- Skjeie, H. & Teigen, M. (2005). Political Constructions of Gender Equality: Travelling Towards ... a Gender Balanced Society? *NORA - Nordic Journal of Feminist and Gender Research*, 13(3), 187-197.

- Sofer, M. & Saada, M.A.T. (2017). Entrepreneurship of Women in the Rural Space in Israel: Catalysts and Obstacles to Enterprise Development. *Sociologia Ruralis*, 57(S1), 769-790.
- Squires, J. (2005). Is Mainstreaming Transformative? Theorizing Mainstreaming in the Context of Diversity and Deliberation. *Social Politics: International Studies in Gender, State & Society*, 12(3), 366-388.
- Stenbacka, S., Grubbström, A. & Forsberg, G. (2018). Gendered youth strategies for inclusion in a changing society: Breaking or reproducing the local gender contract? *Area*, 50(4), 520-528.
- Sun, X., Sun, C., Munn, I.A. & Hussain, A. (2009). Knowledge of three regeneration programs and application behavior among Mississippi nonindustrial private forest landowners: A two-step sample selection approach. *Journal of Forest Economics*, 15(3), 187-204.
- Sörensson, A. & Dalborg, C. (2017). Female entrepreneurs in nature-based businesses: working conditions, well-being, and everyday life situation. *Society, Health & Vulnerability*, 8(sup1), 1306905.
- Tangeland, T., Aas, Ø. & Odden, A. (2013). The Socio-Demographic Influence on Participation in Outdoor Recreation Activities – Implications for the Norwegian Domestic Market for Nature-Based Tourism. *Scandinavian Journal of Hospitality and Tourism*, 13(3), 190-207.
- Tillmar, M., Sköld, B., Ahl, H., Berglund, K. & Pettersson, K. (2022). Women's rural businesses: for economic viability or gender equality? – a database study from the Swedish context. *International Journal of Gender and Entrepreneurship*, 14(3), 323-351.
- Umaerus, P., Högvall Nordin, M. & Lidestav, G. (2019). Do female forest owners think and act “greener”? *Forest Policy and Economics*, 99(2), 52-58.
- Umaerus, P., Lidestav, G., Eriksson, L.O. & Högvall Nordin, M. (2013). Gendered business activities in family farm forestry: From round wood delivery to health service. *Scandinavian Journal of Forest Research*, 28(6), 596-607.
- UN (1995). *The Beijing Declaration and the Platform for Action*. United Nations.
- UN (2015). *Transforming our world : the 2030 Agenda for sustainable development*. United Nations.
- UNECE/FAO (2020). *Who Owns our Forests? Forest Ownership in the ECE Region*. United Nations Economic Commission for Europe (ECE).
- Vainio, A. & Paloniemi, R. (2013). Adapting to the gender order: Voluntary conservation by forest owners in Finland. *Land Use Policy*, 35(11), 247-256.
- Ville, A., Wong, G., Aceituno, A.J., Downing, A., Karambiri, M. & Brockhaus, M. (2023). What is the ‘problem’ of gender inequality represented to be in the Swedish forest sector? *Environmental Science & Policy*, 140(2), 46-55.
- Warren-Smith, I. & Jackson, C. (2004). Women creating wealth through rural enterprise. *International Journal of Entrepreneurial Behavior & Research*, 10(6), 369-383.
- Watson, J. (2020). Exposing/correcting SME underperformance myths. *International Journal of Gender and Entrepreneurship*, 12(1), 77-88.
- Weber, S.S. (2007). Saving St. James: A case study of farmwomen entrepreneurs. *Agriculture and Human Values*, 24(4), 425-434.

- West, C. & Zimmerman, D. (1987). Doing Gender. *Gender & society*, 1(2), 125-151.
- Zhang, Y., Zhang, D. & Schelhas, J. (2005). Small-scale non-industrial private forest ownership in the United States: rationale and implications for forest management. *Silva fennica*, 39(3), 443-454.